

مدیرکل اقتصاد دانش بنیان و توسعه سرمایه گذاری دانش بنیان دانشگاه آزاد اسلامی در گفت و گو با «فرهیختگان» تاکید کرد

دانشجوی کارآفرین: هدف اصلی توسعه س‌راه‌های نوآوری

سارا طاهری

روزنامه‌نگار

سال ۹۸ در دانشگاه آزاد اسلامی با تغییر رویکرد ساختاری در این دانشگاه همراه بود؛ تغییری که در پی آن چند معاونت ایجاد شد تا امور مربوط به دانشجویان در هریک از حوزه‌های مربوطه در معاونت تخصصی خودش بررسی شود. بنابراین رویکرد آموزشی و پژوهشی دانشگاه هم به نگاه تخصصی و موضوعی تغییر پیدا کرد. یکی از این معاونت‌ها، معاونت تحقیقات، فناوری و نوآوری بود. در دل این تغییر، ایجاد «سراهای نوآوری» در استان‌ها به‌عنوان راهی برای کاربردی کردن آموزش و پژوهش و تبدیل دانشگاه آزاد اسلامی به دانشگاه نسل سوم و کارآفرین، در دستورکار قرار گرفت.

بر همین اساس قرار شد با توجه به ظرفیت‌های استان‌های دانشگاه، در هر استان بین یک تا چند سرای نوآوری ایجاد شود که به‌صورت واحد فناوری همانند واحدهای دانشگاهی فعالیت کنند. در همین رابطه روح‌الله دهقانی فیروزآبادی، معاون فعلی تحقیقات، فناوری و نوآوری دانشگاه آزاد اسلامی در آذر ۹۸ آمایش منطقه‌ای راه‌اندازی سرای نوآوری در دانشگاه آزاد اسلامی عنوان کرد و گفت که مبنای سرای نوآوری، آمایش سرزمینی است. حالا س‌راه‌های نوآوری با تمرکز بر یک موضوع فناورانه به‌صورت مسئولیت‌محور و ماموریت‌محور فعالیت می‌کنند. اما نکته مهم این است که باید تمام قوانین برای اعطای مجوز به س‌راه‌های نوآوری دانشگاه آزاد اسلامی رعایت شود تا س‌راهایی مجوز بگیرند که عملکرد درستی در زمینه فعالیت‌های دانش بنیان دانشگاه داشته باشند.

مدیرکل اقتصاد دانش بنیان و توسعه سرمایه‌گذاری دانش بنیان دانشگاه آزاد اسلامی در گفت‌وگو با «فرهیختگان» از اعطای مجوز به چندین سرای نوآوری و البته شرایط اعطای این مجوز سخن گفت. به گفته او اگر واحد دانشگاهی موردنظر بستر لازم برای ایجاد سرای نوآوری و شاخص‌های لازم را داشت، مجوز به او اعطا و در غیر این صورت، مجوز به او داده نمی‌شود. او می‌گوید ما موظف نیستیم به همه استان‌ها مجوز ایجاد سرای نوآوری بدهیم؛ چرا که برای ایجاد این س‌راه‌های نوآوری باید سختگیری‌های لازم صورت گیرد. شیرنگی معتقد است در این س‌راه‌ها باید فرآیند ایده تا محصول به‌راحتی انجام شود؛ بنابراین مجوز س‌راه‌های نوآوری در استان‌ها صادر و عملکرد آنها بررسی می‌شود و اگر خدای نکرده عملکرد یک س‌راه ضعیف باشد، مجوز آن باطل خواهد شد. مشروح این گفت‌وگو را در ادامه می‌خوانید.

۱۱۱

مهم‌ترین برنامه‌ای که در سال ۹۹ دنبال خواهید کرد چیست؟
به دنبال این هستیم تا یک برنامه تلویزیونی از دستاوردهای دانش بنیان داشته باشیم که هم نتایج زحمات اعضای هیات علمی و کارکنان را به‌صورت یکپوشه و هم بتوانیم حامیان مالی خوبی برای طرح‌هایی که منجر به تولید محصول اولیه شده و مجوزهای لازم را نیز اخذ کرده‌اند، داشته باشیم. برنامه دومی که درخصوص آن جلسات منطقی نیز برگزار شده و محقق شده است، ایجاد بازار آزاد است که در آن محصولات دانشگاه آزاد اسلامی ارائه شود و امکان دادوستد تجاری برای آن فراهم شود و در این راستا اصلاح آیین‌نامه‌ها را نیز در دست داریم. برنامه سوم که جزء اولویت‌هاست و ان‌شاء‌الله آیین‌نامه آن برای تصویب به هیات رئیسه و هیات امنای دانشگاه آزاد اسلامی نیز به‌زودی ارسال خواهد شد. بحث ایجاد کانون ارزیابان و ارزش‌گذاران در دانشگاه است.

۱۱۲

کانون ارزیابان و ارزش‌گذاران ایجاد می‌شود
به دنبال این هستیم تا کانونی تحت عنوان کارشناسان، ارزیابان و ارزش‌گذاران در سازمان مرکزی دانشگاه آزاد اسلامی مشابه مدل کانون کارشناسان داشته باشیم که براساس آن می‌توانیم ارزیابی طرح‌ها و ارزش‌گذاری را انجام دهیم. در کنار این موارد در اداره کل اقتصاد دانش بنیان با یک سری از سرمایه‌گذاران چه در بخش خصوصی و چه در بخش دولتی در حال ارزیابی هستیم تا بتوانیم برای طرح‌هایی که آماده تولید انبوه است سرمایه‌گذار خصوصی پیدا کنیم. موفقیت‌هایی نیز در این خصوص حاصل شده است و در معاونت توسعه منابع نیز جلسه‌ای در این خصوص برگزار شد و ان‌شاء‌الله این کار جدی‌تر دنبال خواهد شد. برگزاری

منظم جلسات شورای مدیریت فعالیت‌های دانش بنیان که محل بالایی دو میلیارد تومان در استان هستند را نیز دنبال می‌کنیم و در شورای مدیریت دانش بنیان بررسی طرح‌ها را خواهیم داشت. از سوی دیگر به جز برگزاری شورای مدیریت دانش بنیان، بحث ساماندهی و نظارت بر عملکرد س‌راه‌های نوآوری، ایجاد بازار آزاد، آیین‌نامه کانون کارشناسان و ارزیابان و همچنین با برنامه تلویزیونی که به‌زودی تولید خواهد شد یک سری پروژه‌های خاص را نیز حمایت خواهیم کرد.

۱۱۳

درخصوص توسعه س‌راه‌های نوآوری چه اقداماتی در دست دارید؟
همان‌طور که می‌دانید س‌راه‌های نوآوری با هدف حل مسأله و به‌صورت ماموریت‌گرا با پیشنهاد دکتر طهرانچی، ریاست دانشگاه و با یک عنوان بومی ایجاد شد. آیین‌نامه آن نیز در چهارم دی‌ماه سال ۹۸ مورد تصویب هیات امنای دانشگاه آزاد اسلامی قرار گرفت و مسأله‌های نوآوری را با المان‌های مرکز رشد تخصصی و شتاب‌دهنده تخصصی در کنار پردیس پارک علم و فناوری در استان‌ها داریم. س‌راه‌های نوآوری ماموریت‌محور هستند و به‌صورت تخصصی روی یک مسأله کار می‌کنند.

۱۱۴

مجوز س‌راه‌های نوآوری ضعیف باطل می‌شود هدف از تاسیس این س‌راه‌ها چیست؟
هدف این است در این س‌راه‌ها فرآیند ایده تا محصول به‌راحتی انجام گیرد. مجوز س‌راه‌های نوآوری در استان‌ها صادر کرده‌ایم و عملکرد آنها را بررسی می‌کنیم و اگر خدای نکرده عملکرد یک س‌راه ضعیف باشد مجوز آن را باطل کرده و در غیراین صورت حمایت می‌کنیم تا ان‌شاء‌الله توسعه پیدا کند.

۱۱۵

گفتید از یک سری پروژه‌های خاص نیز حمایت می‌کنید؛ این پروژه‌ها چیست؟
این پروژه‌ها نیاز به سرمایه‌گذاری سنگین دارند؛ مثل پروژه خودرو در استان سمنان و شهر شاهرود. به‌طور تخصصی و ویژه روی این دسته از پروژه‌ها کمیته اجرایی تشکیل دادیم که درمورد این پروژه‌ها به‌صورت ویژه کار کرده و دانشگاه نیز سرمایه‌گذاری خوبی در این زمینه انجام خواهد داد.

۱۱۶

یک موضوع که الان مطرح است درخصوص مجوز س‌راه‌های نوآوری است؛ الان کدام س‌راه‌ها مجوز گرفتند؟
سرای نوآوری مواد پیشرفته در استان البرز، سرای نوآوری صنایع خلاق در استان تهران، سرای نوآوری جواهرات در استان اصفهان، بذر در استان اصفهان، میل و منبت در ملایر، گیاهان زینتی در استان گلستان، سرای نوآوری دریا و فناوری دریا در استان هرمزگان، سرای نوآوری فرش ماشینی در کاشان، سرای نوآوری تاسیسات نفت، گاز و پتروشیمی در واحد بوشهر، سرای نوآوری بذرهای گلخانه‌ای واحد مبارکه، شهرمجلسی و سرای نوآوری گیاهان دارویی، سرای نوآوری چرم در واحد تبریز، سرای نوآوری فناوری اطلاعات در واحد خراسان و سرای نوآوری حمل‌ونقل و هوش مصنوعی در استان قزوین از جمله س‌راهایی هستند که مجوز دریافت کرده‌اند. این مجوزها براساس ماده ۲۷ و ۲۸ آیین‌نامه جامع س‌راه‌های نوآوری و بازار فناوری که مصوب چهارم دی‌ماه ۱۳۹۸ هیات امنای دانشگاه است صورت گرفت، اما متأسفانه هیچ‌کدام به موافقت اصولی نرسیده است.

۱۱۷

اعطای موافقت اصولی در صورت عملکرد مثبت س‌راه‌های نوآوری است
در چه صورتی این موافقت اصولی اعطا می‌شود؟
ما در یک بازه به آنها فرصت داده، عملکرد آنها را بررسی کرده و مستندات آنها را دریافت می‌کنیم و در صورتی که ظرف مدت ۶ ماه عملکرد آنها مثبت باشد این موافقت‌نامه اصولی اعطا می‌شود که تاکنون متأسفانه این موافقت اصولی صادر نشده است.

۱۱۸

اما قرار بود برای راه‌اندازی چند سرای نوآوری مجوز اصولی صادر شود؛ این موضوع صحت دارد؟
هنوز قطعی نشده چرا که عملکرد آنها براساس شاخص‌هایی که داریم محرز نشده است؛ بنابراین هنوز مجوز موافقت اصولی را برای هیچ س‌راهی صادر نکرده‌ایم.

شوند، به‌عبارتی بعد از فارغ‌التحصیلی به دنبال پیدا کردن شغل در این سازمان و آن شرکت نباشند.

۱۱۹

سرای نوآوری گیاهان زینتی که از آن سخن گفتید چنین ویژگی‌ای دارد؟
اتفاقی که الان در سرای نوآوری گیاهان زینتی استان گلستان افتاده، همین موضوع است؛ یعنی فارغ‌التحصیلی که در مقطع دکتری دانشگاه آزاد داریم، الان شرکتی را تاسیس کرده و گلخانه کوچکی نیز احداث کرده و چند دانشجویا را به این شرکت برده است که با هم مشغول کار هستند.

۱۲۰

در کنار تخصص، مهارت را نیز به دانشجویان آموزش می‌دهیم
بنابراین مهارت به‌دست‌آمده توسط دانشجویان براساس پتانسیل هر استان خواهد بود؛ روال کار به چه صورت است؟
تمام هدف‌مان این است که یک دانشگاه کارآفرین باشیم و دانشجو بتواند در آن یک تخصص و مهارت را آموزش ببیند. این مهارت لزوماً مهارتی نیست که غیرآکادمیک باشد. ما اعتقاد داریم این اتفاق می‌تواند در فضای سرای نوآوری صورت بگیرد. سرای نوآوری محلی است که دانشجویی تواند به یک مهارت دست پیدا کند و این مهارت براساس ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های استان است. دانشجو وقتی از دانشگاه خارج می‌شود، برای خود یک شرکت دارد؛ شرکتی که دانشگاه‌ها در آن سهام دارند و شتاب‌دهنده‌ها تا آخر کار کنار دانشجو هستند. وقتی ما متوجه می‌شویم شرکت بلوغ لازم را دارد و دانشجویان کار خوبی را انجام می‌دهند و خودشان تولیدکننده هستند، آن زمان دانشگاه سهام خود را به شرکت واگذار خواهد کرد و برنامه ما این است که خارج شویم. به‌عبارتی دانشجو و ایده او را گرفته و کنار هم در سرای نوآوری قرار می‌دهیم؛ با شتاب‌دهنده‌هایی که کنار او قرار می‌دهیم، آموزش‌های تخصصی و مهارت‌ها را کسب می‌کند؛ شرکت به بلوغ لازم رسیده و وارد پردیس پارک علم و فناوری شده و در آنجا از امتیازات پارک علم و فناوری بهره‌مند می‌شود. محصول او که خارج شد و به مرحله بلوغ لازم رسید و کمک‌های ما را دریافت کرد، در این زمان دانشگاه سهام خود را به شرکت که همان دانشجویان هستند واگذار کرده و از مسیر خارج می‌شود. به‌عبارتی در کنار تخصص، مهارت را نیز به دانشجویان آموزش می‌دهیم. بنابراین در سرای نوآوری برنامه ما آموزش تخصصی در کنار مهارت است.

۱۲۱

سال گذشته درخصوص افتتاح چند سرای نوآوری در استان تهران بحث‌هایی مطرح شد؛ چرا این س‌راه‌ها تاکنون افتتاح نشده‌اند؟

موضوع را به س‌راه‌های نوآوری سخت می‌گیریم و اگر بنده‌های

ماده ۲۷ و ۲۸ را نداشته باشد، عملاً مجوز را اهدا نمی‌کنیم. بنابراین اگر تاکنون افتتاح نشده‌اند، یعنی مدارک آنها ناقص داشته است. تاکنون به یک س‌راه (سرای نوآوری صنایع خلاق) مجوز داده شده است. مدارک آنها کامل بود و الان پیگیر هستند که با کمک‌های معاونت علمی ریاست جمهوری، این س‌راه تجهیز می‌شود و فکر می‌کنم به‌زودی افتتاح شود.

۱۲۲

رایزنی با سرمایه‌گذاران برای ۹ طرح فناورانه کرونیایی شیوع ویروس کرونا در بحث افتتاح س‌راه‌های نوآوری وقفه ایجاد کرد؟
چندان تأثیر منفی روی کار ما نداشت، چرا که معاونت تحقیقات، فناوری و نوآوری دانشگاه آزاد اسلامی در بحث کووید-۱۹ وارد شد و طرح‌های مختلفی را نیز ارائه کرد. درنهایت ۹ طرح که نیاز به سرمایه‌گذاری داشتند انتخاب شد و درحال حاضر درحال رایزنی با سرمایه‌گذاران مختلف هستیم که از این طرح‌ها حمایت شود. درخصوص س‌راه‌های نوآوری نیز استان‌ها تلاش زیادی کردند و استان قزوین، البرز و مرکزی اواخر سال گذشته که شیوع کرونا اوج پیدا کرده بود، مدارک خود را ارائه کرده و به‌صورت مجازی جلساتی در این خصوص برگزار شد و دفاعیات خوبی را نیز مطرح کردند. من فکر می‌کنم کووید-۱۹ روی بحث س‌راه‌های نوآوری و توسعه آنها تأثیر منفی نداشته است و بدون هیچ مشکلی کار خود را ادامه می‌دهیم.

۱۲۳

اما بسیاری از افراد از وقفه‌ای که در افتتاح س‌راه‌ها ایجاد شده است، گلّه‌مند هستند.
درخصوص افتتاح س‌راه‌ها قولی به کسی نداده‌ایم؛ یک آیین‌نامه در این خصوص داریم و طبق این آیین‌نامه اگر واحد دانشگاهی موردنظر بستر لازم را برای ایجاد سرای نوآوری و شاخص‌های لازم داشت، مجوز به او اعطا می‌شود. اما اگر شرایطی را که طبق ماده ۲۷ و ۲۸ آیین‌نامه اعلام کردیم در اختیار نداشت، مجوز س‌راه نیز به او داده نمی‌شود. ما موظف نیستیم به همه استان‌ها مجوز ایجاد سرای نوآوری بدهیم. ممکن است در یک استان چهار سرای نوآوری داشته باشیم و در یک استان دیگر مجوزی صادر نکنیم، اما به تمام استان‌ها کمک خواهیم کرد تا سرای نوآوری داشته باشند و این توسعه هم از لحاظ کمی و هم کیفی هم‌زمان صورت بگیرد.

۱۲۴

با این اوصاف می‌توانیم امسال را سال توسعه س‌راه‌های نوآوری بدانیم؟

بله، همین‌طور است. به‌طور مثال دیروز با سرای نوآوری خدمات خودرو در استان کرمان موافقت شد.

پیشنهاد استفاده از دانش‌آموختگان و دانشجویان جهادی برای حل مشکلات آموزش

مصطفی رستمی، رئیس نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها نیز با بیان اینکه سند تحول خود برای رفع چالش‌های حوزه تعلیم و تربیت به تصویب رسیده است و ظرفیت شورای عالی انقلاب فرهنگی باید به کمک آموزش و پرورش بیاید، گفت: «دانش‌آموختگان یا دانشجویان فعال جهادی در دانشگاه‌ها که صلاحیت لازم را دارند به‌عنوان معلم به بخش‌هایی که نیاز به کمک دارند، یاری برسانند.» وی افزود: «در حوزه رفع مشکلات معلمان اضطراب‌هایی داریم که دائم تشدید می‌شوند و برای جبران کسری معلم می‌توان از روش‌های جدید مانند نیروهای جهادی می‌توان کمک گرفت که در بسیاری از بحران‌ها مشکلات را حل کرده‌اند.»

رستمی گفت: «مثلاً دانش‌آموختگان یا دانشجویان فعال جهادی در دانشگاه‌ها که صلاحیت لازم را دارند، به‌عنوان معلم به بخش‌هایی که نیاز به کمک دارند، یاری برسانند که در این زمینه مجموعه‌هایی اعلام آمادگی کرده‌اند.» رئیس نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها تأثیر ارزش‌گذاری دروس جدید طراحی شده را در کنار مسائل مهم دیگر دانست و گفت: «موقعی که درسی معیار و ارزش‌گذاری مشخصی نداشته باشد، خانواده و دانش‌آموز نیز برای آموزش این دروس اهتمام لازم را نخواهند داشت، درنتیجه وزن این دروس باید در کنار تغییر کند.»

جهش تولید هم صاحب‌سند شد

سیدرضا عاملی درخصوص جلسه ۸۲۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی گفت: «توسط رئیس شورای عالی انقلاب فرهنگی مقرر شد این دبیرخانه کمیته‌ای برای تدوین برنامه‌های گام دوم انقلاب تشکیل دهد و نسبت به تدوین برنامه اقدام کند.» وی همچنین از تدوین سند جهش تولید در شورای عالی انقلاب فرهنگی خبر داد و گفت: «این سند با ۱۲ هدف مشخص، ۲۴ سیاست، ۷۸ برنامه اقدام تهیه شده است که با توجه به شور اول، تغییرات مهمی در آن انجام خواهد شد.» وی با تشریح مصوبه اجرایی جلسه گفت: «با توجه به اینکه در اساسنامه فرهنگستان علوم پزشکی پیش‌بینی شده است یک نماینده خبره در قفه پزشکی و اخلاق پزشکی، از شورای عالی انقلاب فرهنگی در هیات امنای فرهنگستان حضور داشته باشد، به اتفاق آرا تصویب شد علی‌اکبر رشاد به‌عنوان نماینده شورادر هیات امنای فرهنگستان علوم پزشکی حضور یابد.»

ظرفیت پژوهشگاه‌ها به تحقیقات کاربردی اختصاص یابد

غلامحسین رحیمی، معاون پژوهش و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری درخصوص نگرش خود درباره چاپ مقاله و همچنین تحقیقات بنیادی گفت: «مقدم انتشار مقالات چه در نشریات باکیفیت داخلی و چه در مجلات بین‌المللی اقدام بسیار مثبتی است که باید از لحاظ کمی و کیفی گسترش پیدا کند و مسیر خوبی که در ارتقای تمام شاخص‌های این حوزه پیموده‌ایم با قدرت ادامه یابد. البته معتقدم بخش قابل توجهی از تحقیقات پژوهشگاه‌ها باید رویکرد کاربردی داشته و در جهت رفع نیازهای کشور باشد.» معاون پژوهش و فناوری وزارت علوم با تأکید بر نقش مهم مجمع پژوهشگاه‌های ملی کشور در معرفی و تقویت توانمندی‌های موسسات پژوهشی و رفع مشکلات آنها، آینده‌نگری و ماموریت‌محوری، توجه به تحقیقات کاربردی و چابکی و انعطاف‌پذیری تشکیلاتی را از عوامل موفقیت پژوهشگاه‌ها در گذار از شرایط دشوار اقتصادی فعلی عنوان کرد.